

Vittraskolorna AB (Org.nr 556458-6716)
jennie-ann.mattsson@academedia.se

2024-04-18

1 (6)

Dnr-2022:8801

Uppföljningsbeslut

Uppföljning av kvalitetsgranskning av lärares
arbete för att tidigt motverka könsbundna
utbildnings- och yrkesval vid Vittra Forsgläntan i
Kungsbacka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval vid Vittra Forsgläntan i Kungsbacka kommun. Granskningen genomfördes under hösten 2023.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen antal utvecklingsområden som angetts i beslut den 2023 10 19.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Vittra Forsgläntan senast den 2024 04 19 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Vittraskolorna AB har inkommit med en sådan redovisning den 2024 03 26.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

- **Lärarna behöver utveckla arbetet med studie- och yrkesvägledning i undervisningen samt synliggöra hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval.**

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- **Lärarna behöver utveckla arbetet med studie- och yrkesvägledning i undervisningen samt synliggöra hur kön kan påverka framtida utbildnings- och yrkesval.**

Av huvudmannens redovisning framgår att ett utvecklingsarbete inletts av lärarna i att bedriva studie- och yrkesvägledning inom ramen för undervisningen. Det framgår också att lärarna genom olika metoder synliggjort på vilket sätt könstillhörighet kan påverka kommande studie- och yrkesval.

Enligt huvudmannens redovisning är ett av skolans åtagande för innevarande läsår att stärka elevernas medvetenhet om hur kön och normer kan påverka deras kommande

yrkesval. Detta sker enligt huvudmannens redovisning såväl inom ramen för den ordinarie undervisningen som genom specifika studie- och yrkesvägledningsinsatser i samverkan med externa aktörer, samt i viss mån inom ramen för elevernas utvecklingssamtal.

Det framgår av huvudmannens redovisning att lärare vid olika tillfällen försöker visa för eleverna att det går att arbeta med det man vill oavsett kön eller bakgrund. Eleverna har bland annat fått undersöka sin egen valkompetens genom att lyfta fram egenskaper de ser hos sig själva och på vilket sätt de kan använda sig av dem i sin vardag, i skolan, i sitt fritidsintresse och i framtida jobb oavsett könstillhörighet. Eleverna har också inför utvecklingssamtalen fått skriva om vad de tänker att de vill jobba med i framtiden och motivera varför. I anslutning till detta får eleverna diskutera vad som är könsbundna stereotypa val och varför de väljer som de gör, tillsammans med mentor. Vidare har lärare samverkat med vårdnadshavare som besökt vissa klasser och berättat om sina yrken. Urvalet av yrken speglade en blandning av män/kvinnor och yrken kontra könsnormer. En annan metod som använts är att eleverna har fått genomföra telefonintervjuer med arbetsplatser och bland annat ställa frågor om hur många var män/kvinnor som arbetade på arbetsplatsen och huruvida det fanns skillnader på arbetsuppgifter beroende på kön. Utöver detta planerar huvudmannen ytterligare aktiviteter för årskurs 4 som syftar till att utmana elevers föreställningar om intressen kopplade till yrken och kön.

Det framgår att huvudmannen förväntar sig att dessa insatser leder till större insikt och förståelse för vikten av att prata normkritiskt gällande både studieval och yrkesval hos pedagogerna. Huvudmannen uppger att insatserna redan gett avtryck i hur lärarna planerar och genomför studie- och yrkesvägledning inom ramen för undervisningen samt i hur lärare arbetar för att problematisera begränsande könsroller. Enligt huvudmannen är pedagogerna mer normkritiska såväl i lektionsupplägg och val av litteratur som i de diskussioner som lärare för med eleverna angående föreställningar om kön i relation till yrken. Huvudman förväntar sig också att eleverna genom dessa insatser får större kunskap om hur könsstereotypiska studieval ofta görs utifrån normer som råder i samhället, samt de möjligheter de själva har både vad gäller studieval och yrkesval oavsett könstillhörighet.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lundström

Maria Lundström

Signerat av: Maria Lundström

Beslutsfattare

X Tomas Karlsson

Tomas Karlsson

Signerat av: Tomas Karlsson

Utredare

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

[Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
\(\[skolinspektionen.se\]\(https://www.skolinspektionen.se\)\)](https://www.skolinspektionen.se/om-skolinspektionen/kvalitetsgranskning/larares-arbete-for-att-tidigt-motverka-konsbundna-utbildnings-och-yrkesval)

Bilaga 1: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena

speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.